

De Vlaamse audiovisuele sector in beeld: een socio- economische profilering

Op verzoek van: Vlaams Audiovisueel Fonds

**Door: IDEA Consult en Vlerick Leuven Gent
Management School**

Januari 2010

the Autonomous Management School of
Ghent University and Katholieke Universiteit Leuven

Inhoudsopgave

	p.
Glossarium	3
0 Managementsamenvatting	4
1 Inleiding en doelstellingen	6
1.1 Situering van de studie	6
1.2 Doel van de studie	6
1.3 Leeswijzer	7
2 Afbakening van het onderzoek en methodologie	8
2.1 Structuur van de audiovisuele sector	8
2.2 Selectie subsectoren	9
2.3 Gebruikte databronnen	14
2.3.1 RSZ gecentraliseerde statistieken	15
2.3.2 RSZ gedecentraliseerde statistieken	15
2.3.3 RSVZ statistieken	15
2.3.4 Belfirst databank van Belgische en Luxemburgse ondernemingen	16
2.3.5 Belfirst databank van Belgische en Luxemburgse zelfstandige ondernemers	16
3 De audiovisuele sector in Vlaanderen in cijfers	18
3.1 De Vlaamse audiovisuele sector: enkele kerncijfers	18
3.2 Productie	20
3.2.1 Soorten producties	21
3.2.2 Geografische spreiding	22
3.3 Verspreiding (excl. omroepbedrijven)	24
3.3.1 Aandeel verspreidingschakels	25
3.3.2 Geografische spreiding	26
3.4 Ondersteunende technische activiteiten	27
3.4.1 Aandeel ondersteunende technische activiteiten	28
3.4.2 Geografische spreiding	29
3.5 Ondersteunende creatieve activiteiten	31
3.6 Omroepbedrijven	32
4 Conclusies	34
5 Bijlagen	36

GLOSSARIUM

Audiovisuele sector	Som van alle subsectoren die in de studie zijn inbegrepen m.u.v. de omroepbedrijven, zoals weergegeven in Figuur 3 op pg. 14.
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
NACE	N omenclature statistique des a ctivités économiques dans la C ommunauté E uropéenne: classificatie waarbij ondernemingsactiviteiten (al dan niet commercieel) een bepaalde cijfercode krijgen toegekend
Tewerkstelling	aantal werknemers (in VTE) dat in ondernemingen in de sector werkt
Vlaanderen/Vlaams	Vlaams Gewest + Brussels Hoofdstedelijk Gewest
VI.G.	Vlaams Gewest
VTE	Voltijdsequivalent
Werkgelegenheid	Tewerkstelling (aantal werknemers in VTE) + aantal zelfstandige ondernemers
Zelfstandige ondernemers	Zelfstandigen (in juridische zin van het woord) + ondernemingen zonder werknemers

0 MANAGEMENTSAMENVATTING

De Vlaamse audiovisuele sector is een sector in volle ontwikkeling. Diverse Vlaamse producties hebben de laatste jaren een groot publiek bereikt en/of kregen internationaal waardering. De overheid heeft via de invoering van het tax shelter systeem een belangrijke stimulans gegeven aan de groei van de sector. Bovendien krijgt de audiovisuele sector als creatieve sector steeds meer een belangrijke rol toebedeeld in de regionale ontwikkeling van Vlaanderen. In een economie waar het belang van innovatie en creativiteit steeds meer wordt benadrukt, helpt de dynamische Vlaamse audiovisuele sector om de identiteit en het imago van Vlaanderen te versterken.

Ondanks veel positieve indicaties over de ontwikkeling van de Vlaamse audiovisuele sector in de laatste jaren, was tot op heden weinig geweten over de sociaal-economische positie van deze sector in de Vlaamse economie. In deze studie worden voor het eerst het ondernemingslandschap en de werkgelegenheid in de Vlaamse audiovisuele sector helder in kaart gebracht. In opdracht van het Vlaams Audiovisueel Fonds hebben IDEA Consult en Vlerick Leuven Gent Management School een duidelijk sociaal-economisch profiel van de Vlaamse audiovisuele sector geschetst. Dit gebeurde op basis van officieel beschikbare databronnen en volgens een goed onderbouwde methodologie.

Uit deze analyse blijkt dat anno 2007 in de Vlaamse audiovisuele sector 850 ondernemingen actief zijn die minstens één arbeidsplaats genereren. De sector creëert werkgelegenheid voor minimum 9.500 werknemers en zelfstandige ondernemers. Dit komt overeen met ongeveer 20% van de werkgelegenheid in de informaticasector in Vlaanderen, 35% van de werkgelegenheid in de Vlaamse textiel- en kledingindustrie of zelfs 45% van de werkgelegenheid in de Vlaamse telecommunicatiesector. Bovendien kende de sector een sterke groei in de tewerkstelling. Zo nam de tewerkstelling (in VTE) in de productie van audiovisuele werken tussen 2000 en 2007 bijvoorbeeld toe met 70%. Ter vergelijking: in diezelfde periode steeg het aantal VTEs in de informaticasector met 20%; in de textiel- en kledingsector en de telecommunicatiesector ging de tewerkstelling zelfs achteruit.

Geografisch is 55% van de werkgelegenheid in de Vlaamse audiovisuele sector geconcentreerd in het Vlaamse Gewest, en dan vooral in de provincies Vlaams-Brabant en Antwerpen. 45% van de werkgelegenheid situeert zich in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarbij we op basis van een steekproef inschatten dat 30 tot 35% van de ondernemingen nederlandstalig zijn. Deze nederlandstalige ondernemingen zouden gezamenlijk instaan voor naar schatting 55% van de tewerkstelling in de audiovisuele sector in het BHG¹, wat erop wijst dat de nederlandstalige ondernemingen in BHG gemiddeld een grotere schaalgrootte hebben dan de franstalige ondernemingen in de regio.

Wanneer we de structuur van de sector beschouwen, worden in deze studie drie grote blokken van activiteiten onderscheiden: productie, verspreiding (excl. omroepbedrijven) en ondersteunende (technische en creatieve) activiteiten. Ongeveer 35% van de tewerkstelling in de sector is gerelateerd aan de productie van audiovisuele werken, nog eens 11% aan de verspreiding ervan, en meer dan de helft van de tewerkstelling is in ondersteunende activiteiten.

De audiovisuele sector in Vlaanderen is een gefragmenteerde sector, waarbij veel – vooral kleine – ondernemingen bijdragen aan het eindproduct. Het gemiddelde

---

¹ Ruwe inschatting op basis van een steekproef van audiovisuele ondernemingen in BHG waarvoor in de Belfirst databank gegevens beschikbaar zijn over de voertaal.

personeelsbestand van de werkgevers in de sector is 7 werknemers. Vier op de 10 werkenden in de sector zijn zelfstandige ondernemers. Dit laatste ligt ver boven het gemiddelde in de Vlaamse economie. In de Vlaamse textiel- en kledingindustrie en in de telecommunicatiesector bijvoorbeeld ligt dit percentage heel wat lager: hier zijn resp. 14% en 13% van de werkenden zelfstandige ondernemers.

Naast de audiovisuele sector brengt de studie ook de omroepbedrijven summier in kaart. In totaal zijn 40 omroepen actief in Vlaanderen. Samen stellen zij ongeveer 7.000 personen tewerk.

Tot slot willen we nog 2 opmerkingen toevoegen. Enerzijds laten we opmerken dat het tweetalige karakter van Brussel impliceert dat in de werkgelegenheidsgegevens van Brussel ook Franstalige personen en bedrijven zijn opgenomen (qua werkgelegenheid gaat dit om ca 2000 VTE). Anderzijds bedraagt de werkgelegenheid bij de nederlandsstalige omroepbedrijven ca 4.900 VTE, waarvan we voorzichtig inschatten dat ongeveer de helft werkgelegenheid is dat gerelateerd is aan de audiovisuele sector (productie, verspreiding of ondersteunende diensten). Concluderend mogen we dus stellen dat de Vlaamse audiovisuele sector instaat voor een directe werkgelegenheid van minimaal 10.000 VTE.

Zoals bij elk dataverkennend onderzoek kent ook deze studie zijn beperkingen, ingegeven door beperkte databeschikbaarheid en de keuze om te werken met officiële databronnen. Zo zijn bijvoorbeeld sommige NACE categorieën te breed gedefinieerd voor deze studie of ondernemingen worden volledig toegewezen aan één bepaalde sector hoewel het mogelijk is dat heel verschillende activiteiten binnen één onderneming plaatsvinden (vb. de omroepbedrijven). Ook het feit dat in de audiovisuele sector regelmatig gewerkt wordt met kortlopende contracten en velen werk uitvoeren in bijberoep, bemoeilijken de oefening.

Desalniettemin zijn we ervan overtuigd dat deze studie een helder beeld geeft van de economische structuur van de sector en de werkgelegenheid. Dergelijke informatie vormt een voorzichtig ingeschatte, maar duidelijk een onmisbare basis voor een goed begrip van de sector. En een goed begrip van de sector is een noodzakelijk begin bij het uitzetten van een gedegen beleid naar deze sector toe.

1 INLEIDING EN DOELSTELLINGEN

1.1 Situering van de studie

In de literatuur rond de kenniseconomie of creatieve economie wordt de creatieve industrie steeds vaker gelinkt aan waardecreatie in economische termen. Niet enkel speelt de creatief culturele scène een stimulerende rol bij de interactie en uitwisseling van (innovatieve) ideeën, ook rechtstreeks draagt deze industrie in economische termen steeds meer bij tot regionale ontwikkeling. Bovendien speelt de audiovisuele sector – in een economisch landschap waar het belang van creativiteit voor het concurrentievermogen van een regio steeds meer onderschreven wordt – een duidelijke rol in het versterken van het imago en de identiteit van Vlaanderen als regio.

De audiovisuele sector in Vlaanderen is een **sector in volle ontwikkeling**. Een studie van de Vlerick Leuven Gent Management School over de creatieve industrie (Maenhout et al., 2006²) geeft enkele eerste indicaties dat de sector in de periode 1995-2003 een sterke groei heeft gekend. Inspanningen vanuit de overheid om deze sector te ondersteunen via bijvoorbeeld de invoering van de tax shelter hebben hier zeker positief toe bijgedragen.

Maar ondanks indicaties dat de Vlaamse audiovisuele sector de laatste jaren een sterke evolutie heeft gekend, **ontbreekt het de sector tot op heden aan duidelijke cijfers** over de omvang van de sector in termen van aantal ondernemingen en werkgelegenheid. Deze studie kadert in het verhelpen van deze lacune.

1.2 Doel van de studie

Het doel van deze studie is een sociaal-economisch profiel te schetsen van de Vlaamse audiovisuele sector. Dit betekent dat de studie een duidelijk beeld geeft van het aantal ondernemingen dat actief is in de sector en de werkgelegenheid die gecreëerd wordt, en dit voor het meest recente jaar dat beschikbaar is via de officiële statistieken, nl. 2007. Genres die in de studie vervat zitten zijn bioscoopfilms, tv-reeksen (fictie), tv-films (fictie), animatiefilms, animatiereeksen, kortfilms, documentaires, reportages, experimentele films, reclamefilms, bedrijfsfilms, videoclip, televisieprogramma's allerhande (praatprogramma's, kwisprogramma's, reality programma's, enz.), ... De cijfers worden **opgesplitst naar de verschillende schakels** in de productie-waardeketen. De geografische focus van de studie ligt op **Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**.

De studie geeft in eerste instantie een **momentopname** van de economische situatie van de Vlaamse audiovisuele sector anno 2009 (gegeven de vertraging in databeschikbaarheid is dit effectief anno 2007). Waar historische data beschikbaar zijn, worden tevens de belangrijkste trends in de tijd meegegeven.

---

² Maenhout T., De Voldere I., Onkelinx J. en L. Sleuwaegen (2006), "De creatieve industrie in Vlaanderen", FDC Onderzoeksrapport, Vlerick Leuven Gent Management School.

1.3 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk, bakenen we in **hoofdstuk 2** het onderwerp van deze studie af. We beschrijven onze visie op de structuur van de audiovisuele sector in Vlaanderen en definiëren duidelijk welke activiteiten in de analyses inbegrepen zijn (en welke niet). Verder worden de verschillende databronnen die gebruikt zijn in deze studie, toegelicht.

In **hoofdstuk 3** geven we een gedetailleerde sectorschets. Op basis van de beschikbare data wordt een zo accuraat mogelijk beeld gegeven van het aantal ondernemingen, zelfstandige ondernemers en werknemers actief in de sector in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Tenslotte worden in **hoofdstuk 4** een aantal conclusies getrokken.

2 AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK EN METHODOLOGIE

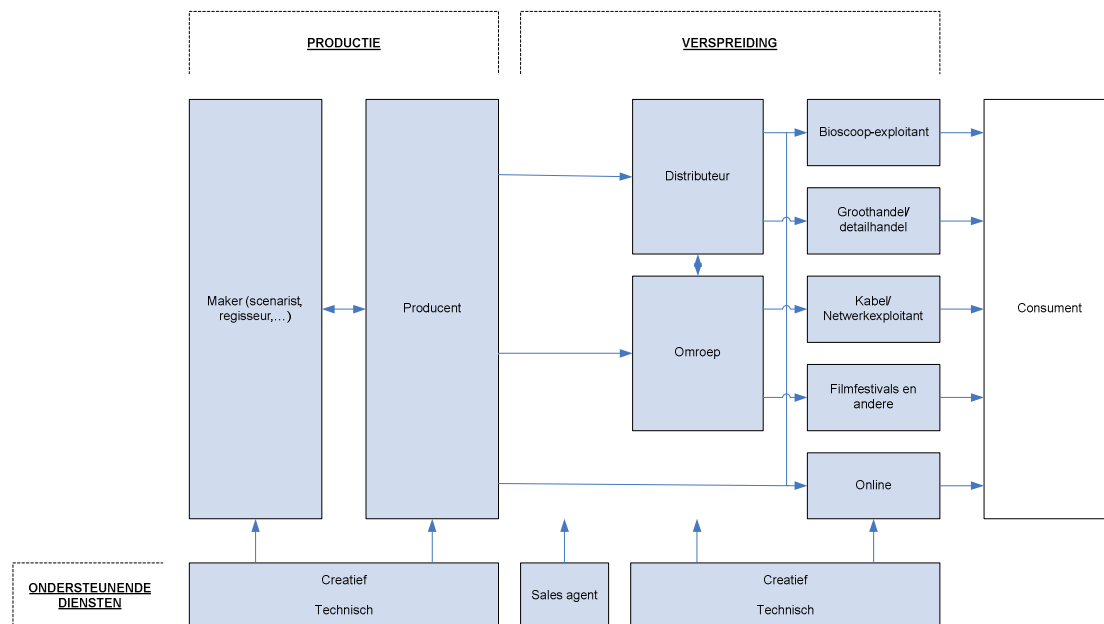
In dit hoofdstuk beschrijven we kort onze visie op de structuur van de audiovisuele sector. Vervolgens lichten we toe welke onderdelen van de sector in deze studie zullen worden geanalyseerd, en waarom. Het antwoord op deze laatste vraag heeft vaak te maken met databeschikbaarheid. In het laatste deel van dit hoofdstuk staan we stil bij de verschillende databronnen die gebruikt werden voor deze studie. We beschrijven de voordelen en beperkingen, alsook de wijze waarop we (sommige van) de beperkingen hebben trachten te ondervangen.

2.1 Structuur van de audiovisuele sector

De audiovisuele sector omvat een brede verzameling van personen en bedrijven die bewegend beeldmateriaal concipiëren, ontwikkelen en produceren, en dit vervolgens – al dan niet via tussenpersonen - verspreiden via een steeds groter wordend scala aan afzetkanalen: bioscoop, televisie, DVD/bluRay, internet, mobiele telefoons, PDA's, enz. Vooral in de nieuwere productgenres (met name mobile content) en verspreidingsvormen zijn de business modellen vaak nog onduidelijk en dus moeilijk in te schatten. Daardoor kon in deze studie niet gericht naar de sociaal-economische aspecten van deze prillere vormen gepeild worden. Mogelijk zitten deze deels vervat in de gegevens m.b.t. de traditionelere genres/exploitatievormen. De gaming industrie – die op zich ook bewegend beeldmateriaal concipieert, ontwikkelt en produceert – beantwoordt aan andere wetmatigheden en valt bijgevolg volledig buiten de scope van dit onderzoek.

Schematisch kunnen we de audiovisuele sector als volgt voorstellen:

Figuur 1: Structuur van de audiovisuele sector

Bron: IDEA, op basis van Maenhout et al. (2006)

In deze structuur kunnen we drie grote groepen van actoren onderscheiden³:

- Enerzijds zijn er de actoren die actief zijn in de eigenlijke **productie** (incl. creatie) van audiovisueel werk. Het betreft o.a. regisseurs, scenaristen, de film- en televisieproducenten en –productiehuizen, enz.
- Vervolgens is er een diverse groep van **verspreiders** actief in de sector. Het gaat hier bijvoorbeeld om distributiemaatschappijen, omroepbedrijven, bioscopen, filmprogrammatoren, filmfestivals, groot- en kleinhandel in DVD's/BluRay, kabelmaatschappijen en recentelijk ook digitale distributiebedrijven. Zij zorgen ervoor dat het product de consument bereikt.
- Ten slotte zijn er de **ondersteunende** activiteiten. Zij leveren diensten aan de producenten en verspreiders, die noodzakelijk zijn om tot het eindproduct te komen. Deze ondersteunende diensten kunnen van een technische aard zijn of eerder van een creatieve aard. Ondersteunende ondernemingen en zelfstandige ondernemers aan het productieproces zijn o.a. acteurs, cameramannen, decorbouwers, geluid- en klanktechnici, opnamestudio's, ondertitelingsbedrijven enz. Ondersteunende ondernemingen in het verspreidingsproces zijn bijvoorbeeld sales agents (in Vlaanderen feitelijk onbestaand) of de perserijen, die het audiovisuele werk op DVD/BluRay branden voor verdere verspreiding.

2.2 Selectie subsectoren

Het doel van de studie is om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de audiovisuele sector in Vlaanderen en Brussel. Om deze reden beperken we ons hier niet enkel tot de productieschakel in de waardeketen (de kern van de audiovisuele sector), maar worden ook cijfers verzameld over het aantal ondernemingen, werknemers en zelfstandige ondernemers die actief zijn in de ondersteunende diensten en in de verspreiding.

Om de verschillende schakels uit Figuur 1 cijfermatig te kunnen vatten in termen van aantal ondernemingen en werkgelegenheid, dienen deze vertaald te worden naar een classificatie die door de meeste officiële dataverstrekkingen (RSZ, Nationale Bank van België, RSVZ) wordt gehanteerd bij het verzamelen van statistieken. Dit is de **NACE classificatie**, een Europees gestandaardiseerd systeem voor het verzamelen van data over economische activiteiten. Deze activiteitennomenclatuur werd in 2006 op Europees niveau herzien en in 2008 werd hiervan een Belgische versie opgesteld, de **NACE-BEL 2008**. Het is deze laatste classificatie die in de studie als basis werd gebruikt⁴.

Gebruikmakend van de NACE-BEL 2008 classificatie werden 15 subsectoren (op 5 digit-niveau) als relevant voor deze studie beschouwd. We kunnen deze groeperen in **vier belangrijke groepen**:

- Productie-activiteiten
- Verspreidingsactiviteiten

---

³ We verwijzen naar Maenhout et al. (2006) voor een meer gedetailleerde beschrijving van de sectorstructuur.

⁴ Gegeven de zeer recente invoering van deze nieuwe classificatie, moesten we voor historische cijfers wel teruggaan naar de vorige editie van de NACE classificatie (NACE-BEL 2003), maar deze werd geconverteerd naar de nieuwe classificatie via vastgelegde conversietabellen. Zie http://www.statbel.fgov.be/fiGurEs/nacebel2008_nl.asp voor meer toelichting.

- Ondersteunende technische activiteiten
- Ondersteunende creatieve activiteiten

Tabel 1 geeft een overzicht van de verschillende NACE codes die in elk van de vier groepen vervat zitten. We verwijzen ook naar Bijlage 1 voor een meer gedetailleerde beschrijving (op 7 digit-niveau) van elk van de subsectoren.

Tabel 1: De audiovisuele sector in NACE-BEL 2008⁵

NACE code	Omschrijving
PRODUCTIE	
59.111	Productie van bioscoopfilms
59.112	Productie van televisiefilms
59.113	Productie van films, m.u.v. bioscoop- en televisiefilms
59.114	Productie van televisieprogramma's
VERSPREIDING	
59.130	Distributie van films en video- en televisieprogramma's na productie
59.140	Vertoning van films
60.200	Programmeren en uitzenden van televisieprogramma's
ONDERSTEUNENDE TECHNISCHE ACTIVITEITEN	
<i>Productie-ondersteunende activiteiten</i>	
59.201	Maken van geluidsopnamen
59.202	Geluidsopnamestudio's
59.209	Overige diensten in verband met het maken van geluidsopnamen
90.023	Gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken
59.120	Activiteiten in verband met films en video- en televisieprogramma's na productie
<i>Verspreiding-ondersteunende activiteiten</i>	
18.200	Reproductie van opgenomen media (geluidsopnamen, video-opnamen en computermedia)
ONDERSTEUNENDE CREATIEVE ACTIVITEITEN	
90.011	Beoefening van uitvoerende kunsten door zelfstandig werkende artiesten
90.012	Beoefening van uitvoerende kunsten door artistieke ensembles

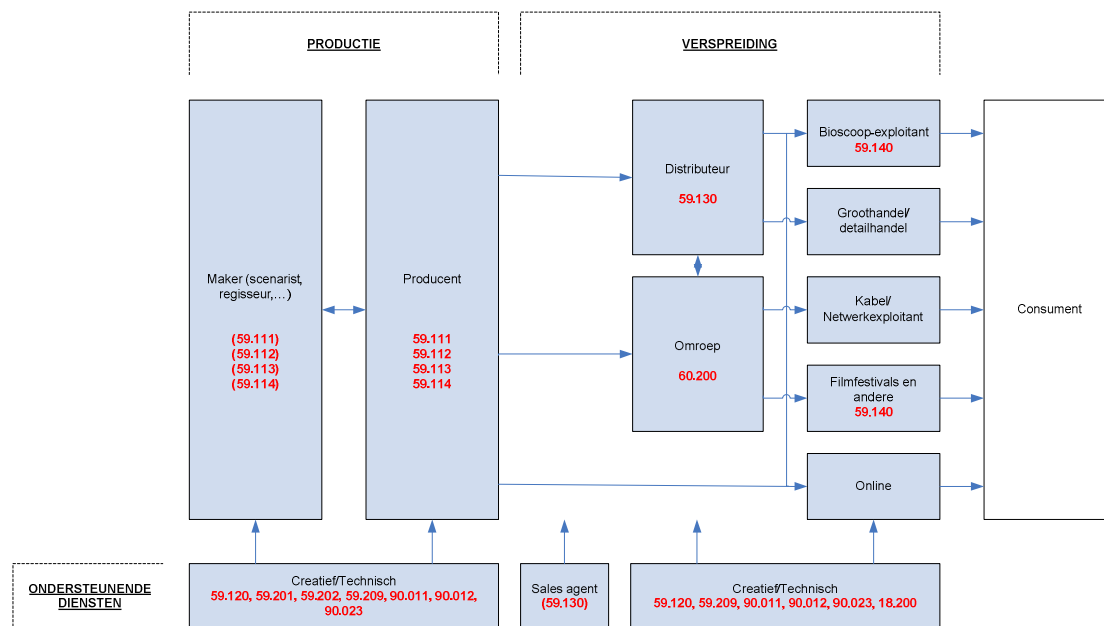
Binnen elk van deze NACE-categorieën werden die ondernemingen en zelfstandige ondernemers in de studie weerhouden die hun **hoofdactiviteit in één van deze categorieën** hebben, én **gevestigd zijn in het Vlaamse of Brusselse Hoofdstedelijk Gewest**. Voor wat betreft de ondernemingen gevestigd in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest, maken we per groep een inschatting van het aandeel van ondernemingen waar de voertaal Nederlands is⁶.

⁵ Op 5 digit-niveau. We verwijzen naar Bijlage 1 voor een beschrijving van de film- en televisiesector op 7 digit-niveau.

⁶ Op basis van een beperkte steekproef bleek dat de voertaal bijna één op één gerelateerd is met de taal waarin de statuten werden opgemaakt.

Wanneer we de verschillende NACE-subsectoren koppelen aan onze structuur van de sector (cfr. Figuur 1), komen we tot de volgende voorstelling:

Figuur 2: De audiovisuele sector in de NACE-classificatie

Bron: IDEA

De NACE classificatie heeft als voordeel dat het een algemeen erkend systeem is en dus een wijd gebruik kent bij statistische diensten voor de verzameling van sectorgegevens. Dit maakt het zeer geschikt voor verkennende sectorstudies zoals deze studie, waarbij verschillende databronnen worden gecombineerd. Anderzijds heeft het ook zijn beperkingen:

- Ondernemingen worden (in hun totaliteit) toegewezen aan één NACE code op basis van de markt/technologie-combinatie van hun activiteiten, niet op basis van mogelijke beroepen die we terugvinden binnen de ondernemingen. Dit betekent bijvoorbeeld dat 'cameramannen' op zich niet in de NACE classificatie terug te vinden zijn, maar bijvoorbeeld vallen onder 'productie van televisiefilms' (wanneer zij bijvoorbeeld tewerkgesteld zijn in een televisieproductiehuis) of onder 'gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken' (wanneer zij bijvoorbeeld als zelfstandige ondernemer hun diensten verlenen aan anderen) afhankelijk van de situatie.
- Vele ondernemingen zijn niet zuiver in één NACE code actief, maar hebben mogelijk activiteiten in verschillende NACE codes binnen de audiovisuele sector. Skyline is bijvoorbeeld een onderneming wiens hoofdactiviteit wel in de productie van televisieprogramma's ligt, maar die evenzeer actief is in het produceren van films. Toch wordt het geheel van activiteiten toegewezen aan de hoofdactiviteit.

Het is dan ook noodzakelijk een aantal **belangrijke opmerkingen** te formuleren **bij de interpretatie van de cijfers** die in deze studie worden gepresenteerd. Naast bovenstaande algemene opmerkingen, wijzen we ook op volgende bemerkningen:

1. **PRODUCTIE:**

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat we met de selectie van NACE-categorieën uit Tabel 1 een goed inzicht krijgen in de producentenschakel – en dit opgesplitst naar verschillende types van producties (bioscoopfilm, televisiefilm, andere film, televisieprogramma/-reeks). De **filmmaker/scenarist/regisseur** vormt geen specifieke NACE-categorie op zich, maar zal vaak **vervat zitten in de schakel van producenten** (zie ook Maenhout et al., 2006). Desalniettemin heeft een beperkte steekproef in het kader van deze studie uitgewezen dat een bepaalde groep van filmmakers/scenaristen/regisseurs in de officiële statistieken ook geregistreerd staan onder diverse andere NACE-categorieën die in de studie niet onder de audiovisuele sector vallen. We moeten dan ook stellen dat zeker niet alle filmmakers/scenaristen/regisseurs in de studie worden meegeteld⁷, en we daarom moeten spreken van een **voorzichtige inschatting van de werkgelegenheid** (zie ook paragraaf 3.1 op pg. 18).

2. **VERSPREIDING:**

Binnen de groep van 'verspreiders', kunnen we duidelijk drie groepen onderscheiden: de distributeurs van audiovisuele werken, de omroepbedrijven en de vertoners van audiovisuele werken.

- Wat we niet goed kunnen vatten in de NACE-classificatie, is de **(detail)handel en verhuur van filmopnamen** in gespecialiseerde winkels aan het publiek. In de NACE-classificatie valt dit soort ondernemingen onder de categorieën '*detailhandel in audio- en video-opnamen in gespecialiseerde winkels*' en '*verhuur van videobanden, DVD's en CD's*', welke veel breder zijn dan enkel filmverkoop en -verhuur. Voor deze groep van ondernemingen lijkt het ook redelijk te veronderstellen dat van de inkomsten uit filmverkoop en -verhuur in deze gespecialiseerde zaken, slechts een fractie komt van Vlaamse producties. Om deze redenen werd dan ook beslist **deze schakel uit de studie** te laten.
- Daarnaast worden ook de **kabelmaatschappijen en digitale distributiebedrijven** (i.e. Telenet, Belgacom) **niet opgenomen in dit onderzoek**. Als netwerkoperator zorgen zij voornamelijk voor het leveren van een TV-signaal in de huiskamer en zijn ze meestal niet betrokken bij de productie van audiovisuele werken, noch bij de programmering ervan. Hun hoofdactiviteit ligt (momenteel) duidelijk nog in telecommunicatie eerder dan in de audiovisuele sector. Hier kan echter snel verandering in komen, met de verdere ontwikkeling van digitale televisie. De spelers in de digitale televisie zijn wel actief betrokken bij de programmering en men kan verwachten dat hun belang voor de audiovisuele sector nog zal toenemen. De ondernemingen die deze activiteit als hun

---

⁷ Volledig terzijde kan hier worden gemeld dat bij het Vlaams Audiovisueel Fonds in de loop van de 7 laatste jaren zich 1.045 personen hebben aangemeld met de activiteit 'scenarioschrijven' en 926 personen met de activiteit 'regisseren'. Het betreft hier enkel personen die actief zijn op het vlak van fictiefilm, tv-drama, creatieve documentaire, animatie en experimentele film (dit zijn de genres die door het VAF worden betoelaagd). Deze scope is een stuk enger dan de audiovisuele industrie (excl. games) die door deze studie gevat wordt. Deze cijfers zijn enkel indicatief en worden verder niet in deze studie gebruikt. Uit deze informatie kan geenszins afgeleid worden dat het over VTE's gaat. Dezelfde personen combineren vaak de hoedanigheid van scenarist en regisseur, en beoefenen deze activiteiten vaak in combinatie met ander werk. De VAF-data geven ook niet aan hoe frequent deze personen met de activiteit 'scenarioschrijven' of 'regisseren' bezig zijn.

hoofdactiviteit hebben, zitten vervat in de NACE-categorie 60.200 (omroepmaatschappijen). Echter, de grote spelers in digitale televisie in Vlaanderen vandaag (Belgacom, Telenet) hebben hun hoofdactiviteit in andere sectoren, waardoor hun cijfers niet worden meegenomen en deze schakel dus grotendeels buiten de studie valt.

- De **omroepbedrijven** (NACE 60.200) worden **apart van de andere categorieën besproken**. Het gaat slechts om een beperkt aantal ondernemingen, maar met een zeer grote werkgelegenheid in vergelijking met de andere schakels. Deze grote werkgelegenheid wordt voornamelijk bepaald door de nationale openbare omroepen in de groep. Binnen deze openbare omroepen zijn echter heel wat personeelsleden tewerkgesteld die niet (rechtstreeks) betrokken zijn bij televisieproducties of de verspreiding (vb. radiomakers, bouwkundig technisch personeel, enz.). Deze grote groep van werknemers zomaar bij de andere cijfers tellen, zou het beeld van de audiovisuele sector vertekenen. Desalniettemin is het een belangrijke groep van ondernemingen, die niet zomaar buiten beschouwing kan gelaten worden. We hebben er dan ook voor geopteerd ze in een aparte paragraaf te bespreken.

3. **ONDERSTEUNENDE TECHNISCHE DIENSTEN**

Bij de **ondersteunende technische activiteiten** onderscheiden we twee groepen: de productie-ondersteunende activiteiten en de verspreiding-ondersteunende activiteiten. Productie-ondersteunende activiteiten betreffen o.a. decorbouwers of technische ondersteuning tijdens en na de productie. Een verspreiding-ondersteunende technische activiteit is de reproductie van het beeldmateriaal op banden of DVD's voor verspreiding (NACE codes 18.200 & 59.120). **Sales agents** vormen geen aparte NACE-categorie. Maar aangezien sales agents in Vlaanderen **vrijwel onbestaand** zijn, vormt dit geen probleem voor deze studie.

Bij de selectie van subsectoren in de NACE-classificatie, werden **enkel deze subsectoren weerhouden waar kan vanuit gegaan worden dat de meerderheid van de ondernemingen of zelfstandige ondernemers in de subsector een 'aanzienlijk deel' van hun omzet realiseren door het leveren van ondersteunende diensten aan de Vlaamse audiovisuele sector**. Volgend voorbeeld helpt dit verduidelijken:

Hoewel bij veel van de producties van audiovisuele werken visagisten meewerken, kunnen we veronderstellen dat de meerderheid van de visagisten die in Vlaanderen actief zijn, geen enkel deel van hun omzet halen uit de audiovisuele sector. Om die reden worden visagisten niet meegenomen in deze studie. Eenzelfde veronderstelling kan gemaakt worden voor bijvoorbeeld catering- of transportbedrijven. Sommige van deze ondernemingen zullen mogelijk een groot deel van hun omzet halen uit toelevering aan de audiovisuele sector, maar de meeste catering- en transportbedrijven zullen helemaal geen omzet genereren in de audiovisuele sector.

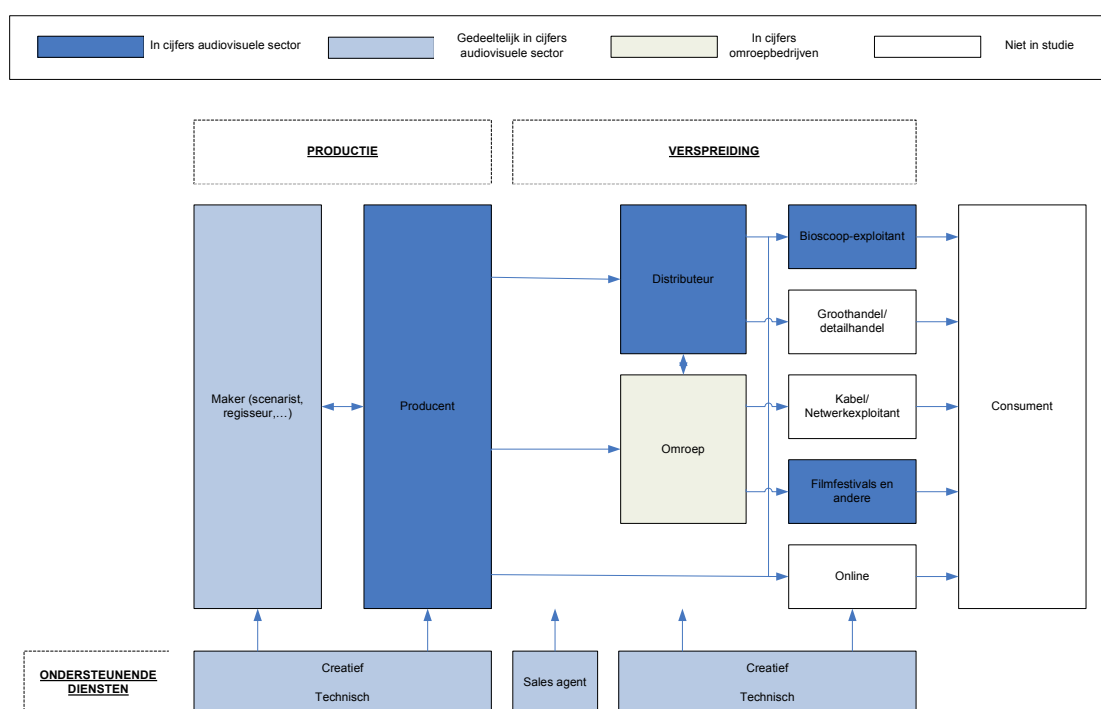
4. **ONDERSTEUNENDE CREATIEVE DIENSTEN**

Ten slotte zijn er de **ondersteunende creatieve dienstverleners**: de acteurs/actrices. Voor deze groep van ondernemingen en zelfstandige

ondernemers is de **NACE-classificatie zeer rudimentair**: zij vormen een onderdeel van de categorieën 90.011 'Beoefening van uitvoerende kunsten door zelfstandig werkende artiesten' en 90.012 'Beoefening van uitvoerende kunsten door artistieke ensembles', naast theaterspelers, beeldende kunstenaars, enz. Het was dan ook noodzakelijk om via **andere bronnen** dan de officiële databronnen (zie volgende paragraaf) het aantal acteurs en actrices binnen deze ruime groep in te schatten. We verwijzen naar paragraaf 3.5 op pg. 31 voor een verdere bespreking van deze subsector.

Figuur 3 vat samen welke activiteiten uit de productiewaardeketen van de audiovisuele sector wel in de cijfers van deze studie vervat zitten en welke activiteiten niet zijn opgenomen in de cijfers.

Figuur 3: Dekking van de audiovisuele sector in deze studie

Bron: IDEA

2.3 Gebruikte databronnen

Voor het effectief verzamelen van de basisdata voor onze analyse (aantal ondernemingen, aantal werknemers, aantal zelfstandigen), werden vijf databanken geraadpleegd:

- RSZ gecentraliseerde statistieken
- RSZ gedecentraliseerde statistieken
- RSVZ statistieken
- Belfirst databank van Belgische en Luxemburgse ondernemingen
- Belfirst databank van Belgische en Luxemburgse zelfstandige ondernemers

Elk van deze databanken maakt gebruik van de NACE-classificatie voor het verzamelen van statistieken. In het vervolg worden ze meer gedetailleerd beschreven.

2.3.1 RSZ gecentraliseerde statistieken

De gecentraliseerde RSZ-statistieken (ook de 'beige brochure' genaamd) omvat de statistieken van loontrekkende werknemers (dus van RSZ-plichtige werkgevers), en onderzoeken de werkgelegenheid op grond van 3 facetten:

- het aantal personen die op het einde van het kwartaal zijn tewerkgesteld,
- het aantal arbeidsplaatsen op het einde van het kwartaal,
- en het arbeidsvolume gedurende het kwartaal uitgedrukt in voltijdsequivalenten (VTE).

De tewerkstelling wordt onder andere verdeeld volgens de woonplaats van de werknemer. Er wordt ook bijzondere aandacht besteed aan deeltijdse tewerkstelling, aan seizoenarbeid en aan arbeid bij tussenpozen (in deze categorie vindt men ook de uitzendarbeid terug).

Aangezien het **aantal arbeidsplaatsen** wordt geregistreerd op het einde van het kwartaal (momentopname) en het **aantal VTE** wordt berekend op basis van geleverde prestaties gedurende dat kwartaal, opteren we in deze studie om standaard te werken met deze 2^e indicator (VTE). Immers, voor bepaalde subgroepen met veel deeltijdse tewerkstelling kan de tewerkstelling in termen van 'aantal arbeidsplaatsen' bij een momentopname sterk onderschat of overschat worden⁸.

Deze gecentraliseerde statistieken (het aantal in de sociale zekerheid opgenomen arbeidsplaatsen, VTE's en werkgevers) hebben we (per provincie) opgevraagd voor Brussel en Vlaanderen voor de (4 kwartalen van) de jaren 2000, 2004, 2007 volgens NACE-BEL 2003, en voor 2007 en 2008 volgens NACE-BEL 2008 (eerdere jaren zijn volgens deze nieuwe indeling niet beschikbaar).

2.3.2 RSZ gedecentraliseerde statistieken

De gedecentraliseerde statistieken van RSZ (de 'gele brochure') zijn gebaseerd op een jaarlijkse opvraging bij de werkgevers waarbij deze gevraagd worden het aantal (loontrekkende) werknemers in dienst op een bepaalde datum te verdelen *volgens de gemeente waar en de activiteit waarin ze tewerkgesteld zijn*. Dit is uitgedrukt in 'aantal hoofden', niet in VTE. Ook capteert men via een dergelijk systeem geen seizoenarbeid/interims. De werkgevers zijn hierbij uitgedrukt in aantal inrichtingen/vestigingseenheden (in tegenstelling tot de 'hoofdzetels' bij de gecentraliseerde statistieken).

Voor dit project hebben we het aantal in de sociale zekerheid opgenomen arbeidsplaatsen en vestigingseenheden per provincie voor Brussel en Vlaanderen op 30 juni en 31 december 2007 opgevraagd. Deze cijfers zijn (momenteel nog) enkel beschikbaar in de NACE-BEL 2003 classificatie en werden vervolgens geconverteerd naar NACE-BEL 2008 (zie voetnoot 4, pg. 9).

2.3.3 RSVZ statistieken

Ook de zelfstandigen zijn onderhevig aan RSZ-bijdragen. Via die weg zou men kunnen inzicht krijgen in het aantal actieve zelfstandigen in de audiovisuele sector. Echter, deze instantie werkt (vooralsnog) met eigen beroepencodes, en maakt slechts op een zeer geaggregeerd NACE-niveau de vertaling naar de corresponderende NACE-sectoren. Bijvoorbeeld, het laagst beschikbare niveau

---

⁸ In het kader van deze studie bleek dit bijvoorbeeld het geval te zijn voor de NACE-codes 59.111 en 90.023 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In het 4de kwartaal van 2007 is het aantal VTEs er groter dan het aantal arbeidsplaatsen.

bij RSVZ is NACE 921 (in NACE-BEL 2003), wat equivalent is aan NACE 591 minus NACE 59.114 (in NACE-BEL 2008), en dus voor onze studie zowel activiteiten binnen de productie, verspreiding en technische ondersteuning omvat.

Deze bron is dus voor deze oefening niet geschikt - wel biedt het ons de mogelijkheid om na te gaan of onze alternatieve bron (de Belfirst-zelfstandigenmodule, zie paragraaf 2.3.5 op pg. 16) exhaustief is. Ook kan het ons inzicht bieden in de evolutie van het aantal zelfstandigen binnen de betreffende groep.

Daarom hebben we het aantal verzekeringsplichtigen opgevraagd voor de jaren 2002 t.e.m. 2007, inclusief de koppeling met de beroepencodes (om zo eventueel de betreffende groepen op te splitsen). Uit een vergelijking met de RSVZ-groep 921 en de Belfirst-groep 591 (excl 59114), hebben we geleerd dat de Belfirst-databank van zelfstandige ondernemers 98% van het aantal RSVZ-geregistreerde zelfstandigen bevat, en dus zeker als goede benadering beschouwd kan worden.

2.3.4 Belfirst databank van Belgische en Luxemburgse ondernemingen

IDEA Consult beschikt over een databank met de financieel-boekhoudkundige informatie van meer dan 540.000 Belgische en Luxemburgse vennootschappen (NVs, BVBA's, coöperatieve vennootschappen,...) , die hun jaarrekening minstens één keer moeten neergelegd hebben tijdens de laatste tien boekjaren. Deze databank omvat zowel identificatiegegevens (*adres, telefoon, juridische vorm, oprichtingsdatum, NACE code (met beschrijving), BTW-nr,...*) als jaarrekeningen, balansen, informatie over fusies en overnames, en eventueel (indien relevant) beursinformatie en financiële indexen.

Voor deze oefening zijn twee elementen belangrijk:

- Via Belfirst kunnen we extra informatie van RSZ-geregistreerde bedrijven ophalen. Dit kan gaan over de identificatie van de grootste ondernemingen, of hun exacte geografische situering, maar ook over de gehanteerde voertaal in het bedrijf – wat inzicht biedt in het aantal Nederlandstalige of tweetalige bedrijven in Brussel.
- RSZ verschaft enkel informatie over de ondernemingen die werkgelegenheid creëren (minstens 1 werknemer hebben). De groep van ondernemingen die geen werknemers hebben ingeschreven, wordt daardoor niet gevat via de RSZ cijfers. Uit de analyse blijkt echter dat deze groep van ondernemingen in (sommige subsectoren van) de Vlaamse audiovisuele sector niet verwaarloosbaar klein is. De Belfirst databank maakt het mogelijk deze groep toch te identificeren.

2.3.5 Belfirst databank van Belgische en Luxemburgse zelfstandige ondernemers

Naast de Belgische en Luxemburgse ondernemingen, beschikt IDEA Consult tevens over een extra module in de Belfirst databank met gegevens over de zelfstandigen in Vlaanderen en Brussel. De beschikbare informatie is uiteraard veel beperkter (enkel identificatiegegevens) – maar geeft een zeer goed inzicht in deze groep, aangezien deze zelfstandigen wel volgens de door ons gehanteerde NACE-classificatie zijn opgenomen. Ook kunnen we op basis van de wijze waarop het adres doorgegeven werd, (ruwweg) afleiden welke de taal is waarin deze zelfstandigen werken (om een analoge oefening te doen voor zelfstandigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als voor de ondernemingen).

Deze vijf basisdatabanken werden aangevuld met data uit 'niet-officiële' databronnen⁹ om in bepaalde NACE-categorieën de nodige verfijningen aan te brengen (cfr. paragraaf 2.2 punt 5).

---

⁹ Dit zijn data die niet door officiële overheidsinstanties worden verzameld voor administratieve of statistische doeleinden, maar eerder op vrijwillige basis zijn verzameld door bijvoorbeeld sectororganisaties voor eigen gebruik.

3 DE AUDIOVISUELE SECTOR IN VLAANDEREN IN CIJFERS

In de volgende paragrafen wordt het sociaal-economisch profiel van de audiovisuele sector besproken. Hierbij worden de definities en afkortingen gehanteerd zoals aangegeven in het glossarium (zie pg. 3), tenzij anders vermeld.

3.1 De Vlaamse audiovisuele sector: enkele kerncijfers

Anno 2007 zijn in de audiovisuele sector (excl. omroepbedrijven) in het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest (verder in dit rapport gezamenlijk 'Vlaanderen' genaamd) ongeveer **850 werkgevers** actief. Samen verschaffen zij werk aan **5.900 werknemers**.

Daarnaast zijn ook nog eens 2.650 zelfstandige ondernemers werkzaam in de productie, verspreiding en ondersteunende technische activiteiten. Ten slotte zijn naar schatting 1.000 acteurs/actrices (ondersteunende creatieve activiteiten) werkzaam in de sector. Hoewel we geen informatie hebben over het exacte statuut van deze laatste groep (werknemer, zelfstandige, éénmansbedrijf), veronderstellen we dat acteurs/actrices veelal opereren als zelfstandige ondernemer en worden ze in het vervolg bij deze groep geteld. Dit brengt het totaal op **3.650 zelfstandige ondernemers** in de Vlaamse audiovisuele sector.

In vergelijking met andere sectoren, maken zelfstandige ondernemers een belangrijke groep uit in de Vlaamse audiovisuele sector: voor elke 10 werknemers in de sector, zijn er 6 zelfstandige ondernemers. Ter vergelijking: in de Vlaamse informaticasector zijn er 5 zelfstandige ondernemers per 10 werknemers, in de textiel- en kledingnijverheid en in de telecommunicatiesector slechts 1,5 zelfstandige ondernemers per 10 werknemers.

Gegeven dat de zelfstandige ondernemers veelal éénmansbedrijven zijn, kunnen we stellen dat in totaal **minimum 9.550 personen (werknemers+zelfstandige ondernemers) rechtstreeks in de audiovisuele sector werken**. Dat komt overeen met ongeveer 20% van de werkgelegenheid in de informaticasector in Vlaanderen, 35% van de werkgelegenheid in de Vlaamse textiel- en kledingnijverheid of 45% van de Vlaamse telecommunicatiesector.

Dit cijfer betreft een **voorzichtige inschatting**, niet enkel wegens bovenstaande assumptie, maar ook omwille van de opmerkingen die we formuleerden in paragraaf 2.2 onder Figuur 2. We herhalen hier de twee belangrijkste:

- In de cijfers zitten enkel die filmmakers/scenaristen/regisseurs vervat die ofwel als werknemer actief zijn in een onderneming die in de studie vervat zit of die in de statistieken als zelfstandige ondernemer geregistreerd staan onder één van de NACE codes die we in de studie beschouwen. Voor niet alle filmmakers/scenaristen/regisseurs in Vlaanderen is dit het geval, waardoor een aantal niet in de studie worden meegeteld (zie ook paragraaf 2.2, punt 1).
- In deze cijfers houden we geen rekening met de omroepbedrijven, waar eveneens een groep mensen rechtstreeks werkzaam zijn in audiovisuele producties.

Wat betreft de **omroepbedrijven**, zijn er in Vlaanderen 40 bedrijven actief. Samen bieden zij werk aan ongeveer **7.000 personen**. Zoals aangegeven in

paragraaf 2.2 worden zij in deze studie niet tot de audiovisuele sector gerekend. Zij worden apart besproken in paragraaf 3.6.

Tabel 2: Werkgelegenheid in de Vlaamse audiovisuele sector en omroepbedrijven per gewest, 2007

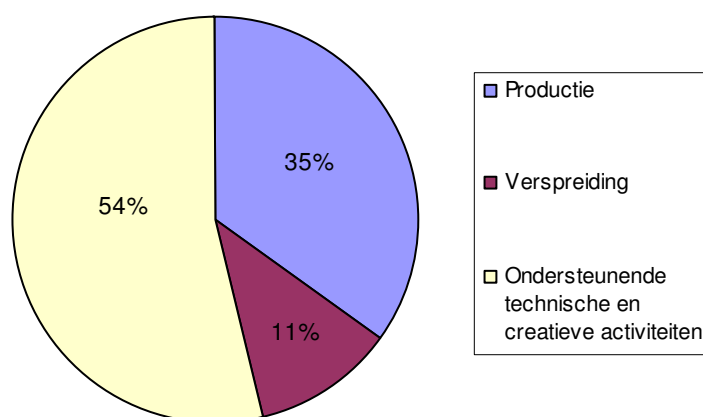
	Vlaams Gewest		Brussels Hoofdstedelijk Gewest		TOTALE WERKGELEGENHEID
	wkn.	zelfst.	wkn.	zelfst.	
Audiovisuele sector (excl. ondersteunende creatieve activiteiten)	2.830	1.834	3.054	825	8.528
Ondersteunende creatieve activiteiten	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	1.020
Omroepbedrijven	947	23	6.020	7	6.997
TOTAAL					16.545

wkn.= aantal werknemers (in VTE), zelfst.= aantal zelfstandige ondernemers, n.b. = niet beschikbaar (geen informatie beschikbaar over de locatie van de ondersteunende creatieve activiteiten)

Bron: RSZ, Belfirst

Van de totale werkgelegenheid in de audiovisuele sector (werknemers + zelfstandige ondernemers) situeert zich ongeveer 35% in de productie van audiovisuele werken. 11% van de werkgelegenheid is in verspreiding (excl. omroepbedrijven), terwijl 54% van de werkgelegenheid in ondersteunende technische en creatieve activiteiten geconcentreerd is.

Figuur 4: Procentuele verdeling van de totale werkgelegenheid in de Vlaamse audiovisuele sector volgens type activiteit

Bron: RSZ, Belfirst

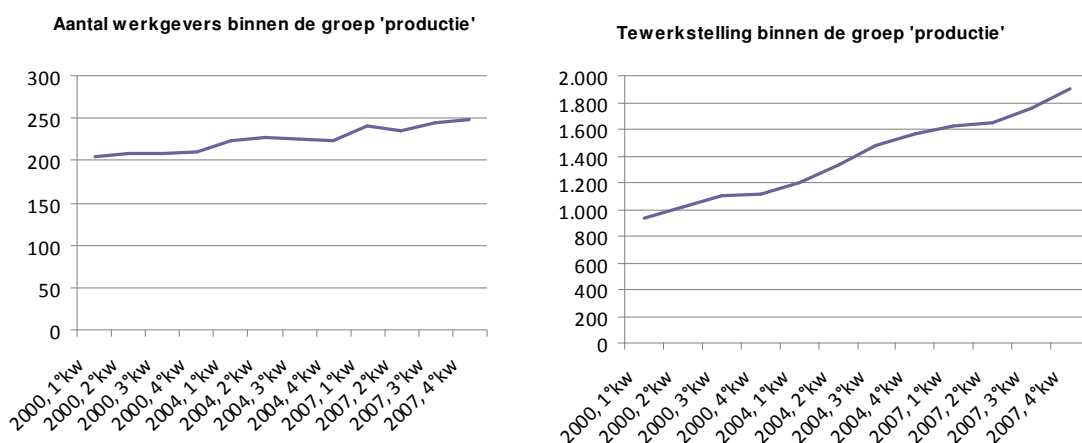
Van de ondernemingen gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, is ongeveer 30% Nederlands- of tweetalig¹⁰. We schatten in dat deze groep van ondernemingen ongeveer de helft van de tewerkstelling in de audiovisuele sector in BHG vertegenwoordigen. Voor de zelfstandige ondernemers schatten we in dat 35% Nederlands- of tweetalig zijn (cfr. paragraaf 2.3.5, pg. 16).

In de volgende paragrafen bespreken we elk van de subsectoren in meer detail.

3.2 Productie

In 2007 zijn er **250 werkgevers** in Vlaanderen actief in de productie van audiovisuele werken. Zij bieden werk aan ongeveer **1.900 werknemers (VTE)**. Het betreft voornamelijk bedienden (97%), die veelal op een voltijdse basis zijn tewerkgesteld. Tegenover 2000 betekent dit een stijging van 18% in aantal werkgevers en zelfs 70% in de tewerkstelling (VTE)! Ter vergelijking: in diezelfde periode steeg het aantal VTEs in de informaticasector met 20%, in de textiel- en kledingsector en de telecommunicatiesector ging de tewerkstelling zelfs achteruit.

Figuur 5: Evolutie in het aantal werkgevers en tewerkstelling in de productie van Vlaamse audiovisuele werken, 2000-2007 (per kwartaal)

Bron: RSZ

Naast het aantal werknemers, zijn anno 2007 ook nog eens ongeveer **1.400 zelfstandige ondernemers** actief in productie. Dit brengt het totaal aantal actieve personen in de productie van audiovisuele werken op minimum¹¹ **3.300 personen**.

¹⁰ Ruwe inschatting op basis van een steekproef van audiovisuele ondernemingen, waarvoor in Belfirst gegevens over de voertaal beschikbaar zijn. Om dit percentage te berekenen werden de ondersteunende creatieve activiteiten volledig buiten beschouwing gelaten. Voor deze groep is geen informatie beschikbaar over locatie.

¹¹ Aangezien we ervan uitgaan dat alle zelfstandigen éénmanszaken zijn. Dit is in realiteit niet altijd het geval.

Tabel 3: Werkgelegenheid in de productie van Vlaamse audiovisuele werken

	VI.G	BHG (Ndl.)	BHG (Fr.)	TOTAAL
Aantal werkgevers	128	40	84	252
Aantal werknemers (VTE)	1.279	204*	430*	1.913
Aantal zelfstandige ondernemers	947	117	355	1.419

*: er is geen exacte informatie over de verdeling van het aantal VTEs in BHG naar voertaal. In deze studie werden ze verdeeld tussen BHG (Ndl.) en BHG (Fr.) volgens dezelfde verhouding als de werkgevers. Hierbij veronderstellen we dat Nederlandstalige en Franstalige werkgevers in BHG dezelfde gemiddelde ondernemingsgrootte hebben.

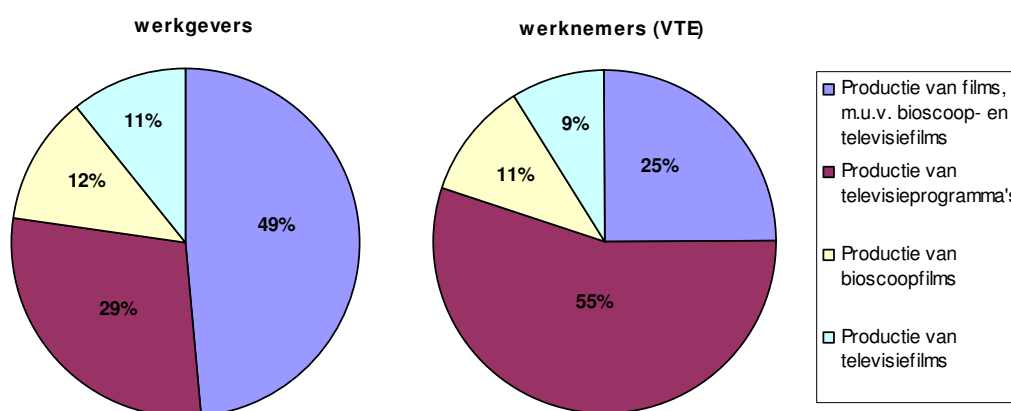
Bron: RSZ, Belfirst

3.2.1 Soorten producties

Van het totaal **aantal werkgevers in productie**, is de belangrijkste groep (50%) actief in de productie van andere films dan bioscoop- en televisiefilms (NACE 59.113). Zij worden gevolgd door de producenten van televisieprogramma's (NACE 59.114, 30% van het aantal werkgevers in productie). Producenten van bioscoopfilms (NACE 59.111) en producenten van televisiefilms (NACE 59.112) vormen de kleinste groepen. In beide categorieën betreft het telkens minder dan 30 werkgevers.

Wanneer we het aandeel van de verschillende productiesoorten in de **tewerkstelling** bekijken, ligt de verdeling wel duidelijk anders. In termen van tewerkstelling wegen de producenten van televisieprogramma's het sterkst door (55% van de tewerkstelling in productie). Vooral in het Vlaamse Gewest nemen zij veruit het grootste deel van de tewerkstelling binnen deze groep voor hun rekening (73%).

Figuur 6: Verhouding tussen verschillende types producties wat betreft tewerkstelling

Bron: RSZ

Televisieprogramma's worden duidelijk meer in grotere ondernemingen geproduceerd. Dit komt ook naar voor als men kijkt naar het gemiddelde aantal werknemers van de ondernemingen in deze groep: met gemiddeld 14,5 werknemers ligt de schaalgrootte van de producenten van televisieprogramma's ver boven de gemiddelde schaalgrootte van de productiebedrijven (gemiddeld 7,5 werknemers per onderneming).

De **zelfstandige ondernemers** focussen zich binnen productie duidelijk op bioscoop- en andere films: in elk van deze subsectoren vinden we ongeveer 40% van de zelfstandige ondernemers terug.

Tabel 4: Verdeling van werkgelegenheid naar type productie

	Aantal werkgevers	Aantal werknemers (VTE)	Aantal zelfstandige ondernemers
NACE 59.111: Productie van bioscoopfilms	29	212	528
NACE 59.112: Productie van televisiefilms	28	171	159
NACE 59.113: Productie van films, m.u.v. bioscoop- en televisiefilms	123	483	563
NACE 59.114: Productie van televisieprogramma's	72	1.047	169
TOTAAL	252	1.913	1.419

Noot: zie bijlage 1 voor een meer gedetailleerde beschrijving van de NACE sectoren op 7 digit-niveau

Bron: RSZ, Belfirst

We merken op dat bovenstaande verdeling tussen verschillende subsectoren (alsook de verdere analyses) is berekend op basis van de hoofdactiviteit van elke onderneming. Maar het is duidelijk dat de splitsing tussen het produceren van verschillende soorten film en televisieprogramma's niet altijd eenduidig is en verschillende (grote) spelers actief zijn in meerdere subsectoren (bv. Eyeworks, Caviar, etc). Bovendien is één van de belangrijkste producenten van televisieprogramma's – namelijk de VRT¹² – niet opgenomen in de productiecijfers, maar volledig opgenomen in de cijfers over de omroepbedrijven. Zoals reeds onderlijnd in paragraaf 2.2, dienen we deze soms 'kunstmatige' indeling van ondernemingen in subsectoren steeds in ons achterhoofd te houden bij de verdere interpretatie van de cijfers.

¹² Met 31 intern ontwikkelde programma's in de top 100 van televisieprogramma's (o.b.v. kijkcijfers) had VRT in 2008 veruit het grootste aandeel in succesvolle televisieprogramma's. De onafhankelijke productiehuisen Eyeworks en Woestijnvis bekleedden met 12 resp. 6 eigen producties een tweede en derde positie in deze top 100 (VRM-rapport "Mediaconcentratie in Vlaanderen", 2009).

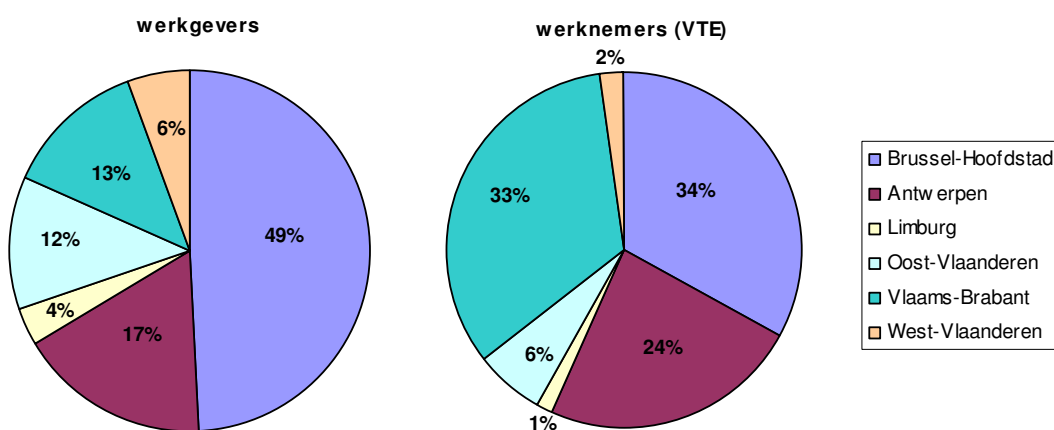
3.2.2 Geografische spreiding

Van het totaal aantal **werkgevers** in de productie van audiovisuele werken in Vlaanderen is ongeveer de helft gevestigd in het Vlaamse Gewest. In termen van **werkgelegenheid** komt dit neer op ongeveer 70%.

Vooraf in de provincie Vlaams-Brabant vinden we de grootste producenten terug. 32 ondernemingen creëren er jobs voor meer dan 630 werknemers. Dit is een gemiddelde schaalgrootte van ongeveer 20 werknemers per bedrijf, tegenover een Vlaams gemiddelde van 7,5 werknemers. Het gaat voornamelijk om werkgelegenheid in de productie van televisieprogramma's. Deze grote schaal wordt vooral bepaald door enkele grote spelers die hun vestiging in Vlaams-Brabant hebben, zoals Eyeworks Entertainment en Woestijnvis die beide meer dan 100 werknemers tewerkstellen.

In Oost-Vlaanderen creëert eenzelfde aantal ondernemingen 'slechts' 130 jobs. Antwerpen telt dan weer het grootste aantal ondernemingen (43). De gemiddelde schaalgrootte ligt met 11 werknemers hoger dan het Vlaamse gemiddelde.

Figuur 7: Verhouding tussen de verschillende Vlaamse provincies wat betreft tewerkstelling in de productie van audiovisueel werk

Bron: RSZ

Bij de **zelfstandige ondernemers** is één op de drie gevestigd in Brussel-Hoofdstad. In de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant zijn telkens ongeveer 20% van de zelfstandige ondernemers gevestigd.

Tabel 5: Geografische spreiding van werkgelegenheid in Vlaamse audiovisuele productie

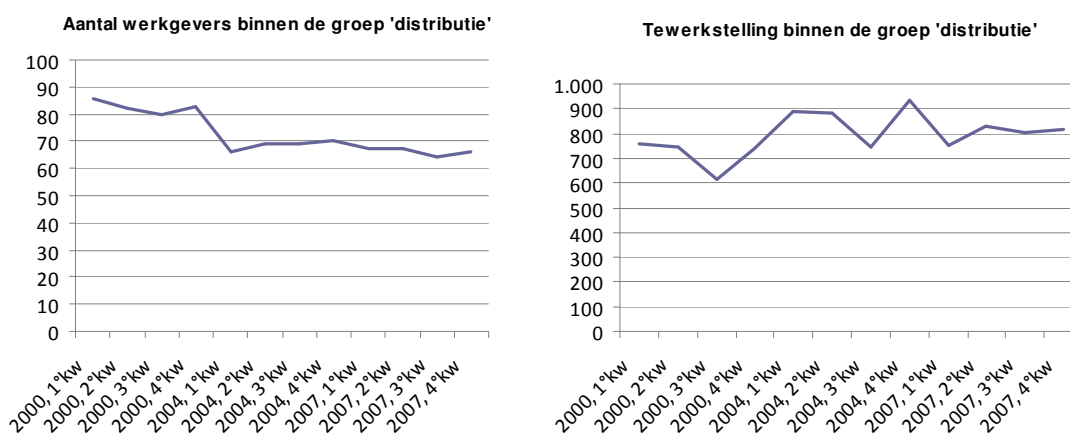
	Aantal werkgevers	Aantal werknemers (VTE)	Aantal zelfstandige ondernemers
Antwerpen	43	451	281
Brussel-Hoofdstad	124	634	472
Limburg	9	28	108
Oost-Vlaanderen	30	122	197
Vlaams-Brabant	32	636	271
West-Vlaanderen	14	42	90
TOTAAL	252	1.913	1.419

Bron: RSZ, Belfirst

3.3 Verspreiding (excl. omroepbedrijven)

In 2007 zijn er **66 werkgevers** in Vlaanderen actief in de verspreiding van audiovisuele werken (incl. bioscoopexploitanten). Zij bieden werk aan ongeveer 1.300 personen – waarvan **meer dan 60% arbeiders** zijn. Deze werken typisch **deeltijds**: zij maken slechts 400 voltijds equivalenten (VTE) uit. De bedienden in deze groep (38%) werken, net zoals in de productie, doorgaans voltijds. Uitgedrukt in VTEs, gaat het dus in totaal over ongeveer **820 werknemers**. Hoewel het aantal werkgevers tegenover 2000 met bijna 20% gedaald is, kende de sector een stijging van 10% in de tewerkstelling (VTE) – wat duidt op een **schaalvergroting** van de betreffende ondernemingen.

Figuur 8: Evolutie in het aantal werkgevers en tewerkstelling in de verspreiding van Vlaamse audiovisuele werken, 2000-2007 (per kwartaal)

Bron: RSZ

Naast het aantal werknemers, zijn anno 2007 ook nog eens een **230-tal zelfstandige ondernemers** actief in de sector. Dit betekent dat in de verspreiding van audiovisuele werken de **werkgelegenheid minimum 1.050** bedraagt.

Hoewel een aanzienlijk aantal audiovisuele producties die in Vlaanderen verspreid worden van buitenlandse origine zijn en dus heel wat inkomsten uit de verspreiding ervan naar het buitenland vloeien, is hun aandeel in dalende lijn. Lokale producties zorgen voor stijgende inkomsten op de eigen markt. Bovendien neemt ook de export van lokale producties naar het buitenland toe. Bijgevolg kunnen we stellen dat lokale producties van toenemend belang zijn voor werkgelegenheidscreatie in de verspreiding van audiovisuele werken in Vlaanderen.

Tabel 6: Werkgelegenheid in de verspreiding van audiovisuele werken in Vlaanderen

	VI.G	BHG (Ndl.)	BHG (Fr.)	TOTAAL
Aantal werkgevers	32	13	21	66
Aantal werknemers (VTE)	334	184*	297*	815
Aantal zelfstandige ondernemers	146	12	74	232

*: er is geen exacte informatie over de verdeling van het aantal VTEs in BHG naar voertaal. In deze studie werden ze verdeeld tussen BHG (Ndl.) en BHG (Fr.) volgens dezelfde verhouding als de werkgevers. Hierbij veronderstellen we dat Nederlandstalige en Franstalige werkgevers in BHG dezelfde gemiddelde ondernemingsgrootte hebben.

Bron: RSZ, Belfirst

3.3.1 Aandeel verspreidingsschakels

Ongeveer 56% van de **werkgevers** is actief in de subsector 'vertoning van films' (NACE 59.140). Zij staan in voor ongeveer 75% van de **tewerkstelling** in de verspreiding. Deze subsector stelt wel zeer veel deeltijdse krachten tewerk: hoewel er in deze subsector 1.067 arbeidsplaatsen zijn ('aantal hoofden'), zijn er 'slechts' 600 VTEs tewerkgesteld. Desalniettemin zijn de bioscopen een belangrijke werkgever in de audiovisuele sector. Binnen de activiteiten van deze bioscopen, nemen de vertoningen van Vlaamse producties de laatste jaren een stijgend belang in. In 2009 zorgden zij voor 15 tot 20% van de bezoekersaantallen in Vlaamse bioscopen¹³. Lokale producties (net zoals in andere landen) worden dan ook steeds belangrijker om het aantal bioscoopbezoekers (en dus de werkgelegenheid) te handhaven in de sector.

Bij de **zelfstandige ondernemers** maakt de subsector 'vertoning van films' 37% van het totaal aantal zelfstandige ondernemers binnen de verspreiding uit; 63% van de zelfstandige ondernemers is actief in 'distributie van films en video- en televisieprogramma's na productie' (NACE 59.130).

¹³ Zie www.vaf.be

Tabel 7: Verdeling van werkgelegenheid naar verschillende verspreidingschakels

	Aantal werkgevers	Aantal werknemers (VTE)	Aantal zelfstandige ondernemers
NACE 59.130: Distributie van films en video- en TV programma's na productie	29	214	145
NACE 59.140: Vertoning van films	37	601	87
TOTAAL	66	815	232

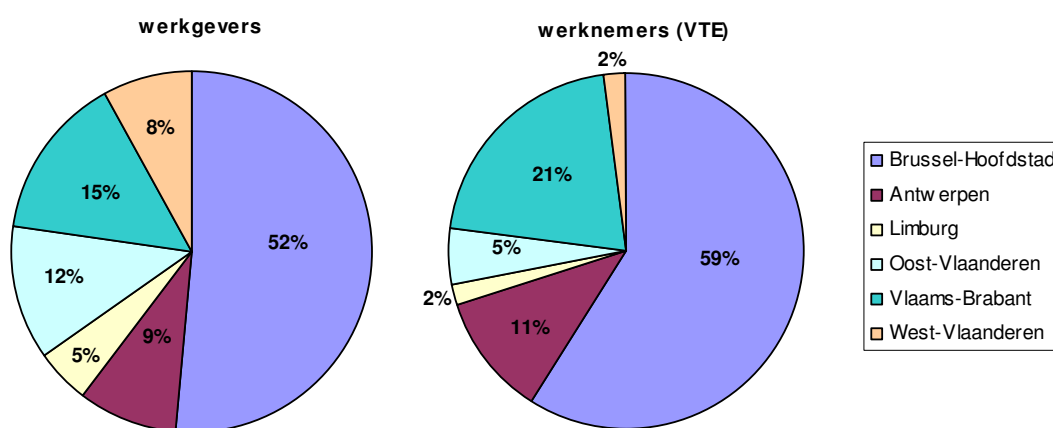
Noot: zie bijlage 1 voor een meer gedetailleerde beschrijving van de NACE sectoren op 7 digit-niveau

Bron: RSZ, Belfirst

3.3.2 Geografische spreiding

Van het totaal aantal **werkgevers** in de verspreiding van audiovisuele werken in Vlaanderen is **iets minder dan de helft gevestigd in het Vlaamse Gewest**. In termen van werkgelegenheid komt dit neer op ongeveer 40%. In tegenstelling tot de productiebedrijven, stelt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dus relatief meer werknemers tewerk (ten opzichte van het aantal werkgevers) in de verspreiding.

Figuur 9: Verhouding tussen de verschillende Vlaamse provincies wat betreft tewerkstelling in de verspreiding van audiovisueel werk

Bron: RSZ

Het is duidelijk dat Brussel-Hoofdstad het grootste aantal verspreiders huisvest – deze regio is ook het belangrijkste in termen van werkgelegenheid. In de provincies Oost- en West-Vlaanderen zijn de kleinste bedrijven gevestigd: daar waar het gemiddelde personeelsbestand in de andere provincies 23 werknemers per bedrijf is, stellen bedrijven in deze provincies gemiddeld respectievelijk 9,5 en

5,5 werknemers tewerk (in 'aantal hoofden'). Deze provincies hebben, samen met Limburg, ook een relatief groter aandeel deeltijdse tewerkstellingen ten opzichte van de hele verspreidingssector.

Bij de **zelfstandige ondernemers** in deze subsector is meer dan de helft gevestigd in Brussel (37%) of Antwerpen (22%). In Vlaams-Brabant daarentegen zijn er in vergelijking met het aantal werkgevers en werknemers in deze provincie, relatief weinig zelfstandige ondernemers gevestigd (8%).

Tabel 8: Geografische spreiding van werkgelegenheid in de verspreiding van audiovisuele werken in Vlaanderen

	Aantal werkgevers	Aantal werknemers (VTE)	Aantal zelfstandige ondernemers
Antwerpen	6	88	52
Brussel-Hoofdstad	34	481	86
Limburg	3	22	18
Oost-Vlaanderen	8	38	32
Vlaams-Brabant	10	172	19
West-Vlaanderen	5	14	25
TOTAAL	66	815	232

Bron: RSZ, Belfirst

3.4 Ondersteunende technische activiteiten

In 2007 zijn er ongeveer **530 werkgevers** in Vlaanderen bezig met het technisch ondersteunen van de audiovisuele sector (diensten en infrastructuur in verband met beeld-, licht-, geluidstechnieken & reproductie). Zij bieden werk aan ongeveer **3.200 werknemers** – waarvan ongeveer 90% bedienden zijn. In tegenstelling tot de vorige twee groepen (productie en verspreiding), kunnen voor deze groep geen cijfers gegeven worden over de evolutie in tewerkstelling sinds 2000. De reden hiervoor is de verandering in de NACE classificatie in de periode 2000-2007. Bij de ondersteunende technische activiteiten werden ingrijpende veranderingen aangebracht in de NACE-BEL 2008 in vergelijking met de NACE-BEL 2003, waardoor geen éénduidige conversie mogelijk is.

Naast het aantal werknemers, zijn anno 2007 ook nog eens een **1.000-tal zelfstandige ondernemers** actief in de sector, wat maakt dat er in Vlaanderen ongeveer **4.200 personen in deze sector werkzaam** zijn. 48% van deze werkgelegenheid is gesitueerd in het Vlaamse gewest. In het Brussels hoofdstedelijk Gewest zijn ongeveer 2.200 personen werkzaam (werknemers + zelfstandige ondernemers), waarvan naar schatting 36% in Nederlandstalige ondernemingen.

Tabel 9: Werkgelegenheid in de ondersteunende technische activiteiten

	VI.G	BHG (Ndl.)	BHG (Fr.)	TOTAAL
Aantal werkgevers	280	89	158	527
Aantal werknemers (VTE)	1.216	699*	1.241*	3.156
Aantal zelfstandige ondernemers	741	81	186	1.008

*: er is geen exacte informatie over de verdeling van het aantal VTEs in BHG naar voertaal. In deze studie werden ze verdeeld tussen BHG (Ndl.) en BHG (Fr.) volgens dezelfde verhouding als de werkgevers. Hierbij veronderstellen we dat Nederlandstalige en Franstalige werkgevers in BHG dezelfde gemiddelde ondernemingsgrootte hebben.

Bron: RSZ, Belfirst

3.4.1 Aandeel ondersteunende technische activiteiten

Van het totaal aantal **werkgevers** in de ondersteunende technische activiteiten, is de belangrijkste groep (80%) bezig met gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken (NACE 90.023) – voornamelijk *tijdens* de productie van de film/het programma. De overige 20%¹⁴ van de werkgevers verleent diensten gerelateerd aan de *postproductie*: nasynchroniseren, speciale effecten, ontwikkelen, monteren, inkleuren, dubben, ondertiteling, enz. – of stelt hiervoor de infrastructuur (filmstudio's, technisch materieel) ter beschikking.

Deze verhoudingen weerspiegelen zich lineair met de gerelateerde **tewerkstelling** in die subsectoren: 80% van de werknemers (in VTE) binnen deze sectorgroep vloeien voort uit deze activiteiten.

De subsector van ondersteunende technische activiteiten wordt gekenmerkt door een **relatief kleine gemiddelde bedrijfsgrootte**: gemiddeld stellen de werkgevers 6 werknemers tewerk.

De **zelfstandige ondernemers** zijn daarentegen voornamelijk (63%) actief in de postproductie. De overige 37% is bezig met geluidsopnamen en andere gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken (NACE 59.201 en 90.023).

¹⁴ In de reproductie van opgenomen media (NACE 18.200) zijn slechts 4 bedrijven actief, die samen ongeveer 10 mensen tewerkstellen.

Tabel 10: Verdeling van werkgelegenheid naar de verschillende ondersteunende technische activiteiten

	Aantal werkgevers	Aantal werknemers (VTE)	Aantal zelfstandige ondernemers
NACE 59.201: Maken van geluidsoptnamen	0	0	138
NACE 59.202: Geluidsoptnamestudio's	2	2	7
NACE 59.209: Overige diensten i.v.m. het maken van geluidsoptnamen	0	0	5
NACE 90.023: Gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken	429	2.515	241
NACE 59.120: Activiteiten i.v.m. films en video- en televisieprogramma's na productie	92	630	588
NACE 18.200: Reproductie van opgenomen media	4	9	29
TOTAAL	527	3.156	1.008

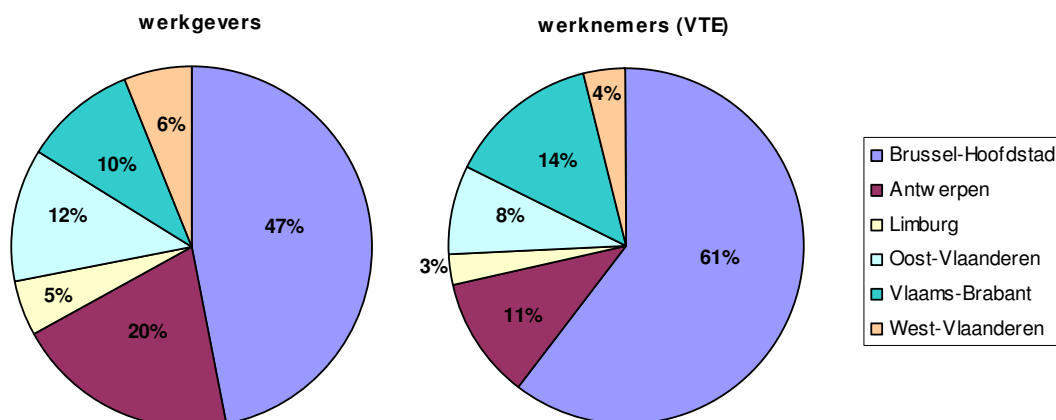
Noot: zie bijlage 1 voor een meer gedetailleerde beschrijving van de NACE sectoren op 7 digit-niveau

Bron: RSZ, Belfirst

3.4.2 Geografische spreiding

Van het totaal aantal **werkgevers** die de producenten en verspreiders op technisch vlak ondersteunen, is **iets meer dan de helft gevestigd in het Vlaamse Gewest**. In termen van **tewerkstelling** (VTE) komt dit neer op ongeveer 38%. Gelijkaardig aan de verspreiding, vinden we in Brussel dus relatief grotere ondernemingen terug.

Figuur 10: Verhouding tussen de verschillende Vlaamse provincies wat betreft de tewerkstelling in ondersteunende technische activiteiten

Bron: RSZ

Het is duidelijk dat de provincies **Brussel-Hoofdstad en Vlaams-Brabant de grootste ondernemingen** in deze sector huisvesten – met nog geen 60% van het aantal werkgevers zijn deze regio's samen verantwoordelijk voor driekwart van de tewerkstelling in de sector. In tegenstelling tot de productie, zijn hier geen echt dominante spelers aanwezig. Deze subsector is zeer gefragmenteerd. De provincies Antwerpen en Limburg worden gekenmerkt door de kleinste gemiddelde schaalgrootte: in deze provincies stellen de werkgevers gemiddeld slechts 3 werknemers tewerk.

De meeste **zelfstandige ondernemers** binnen deze subsector zijn gevestigd in de provincies Brussel-Hoofdstad en Antwerpen. Beide provincies samen huisvesten de helft van de zelfstandige ondernemers in de Vlaamse sector van de ondersteunende technische activiteiten.

Tabel 11: Geografische spreiding van werkgelegenheid in ondersteunende technische activiteiten

	Aantal werkgevers	Aantal werknemers (VTE)	Aantal zelfstandige ondernemers
Antwerpen	105	334	253
Brussel-Hoofdstad	247	1.939	267
Limburg	27	86	74
Oost-Vlaanderen	62	237	149
Vlaams-Brabant	55	430	187
West-Vlaanderen	31	130	78
TOTAAL	527	3.156	1.008

Bron: RSZ, Belfirst

3.5 Ondersteunende creatieve activiteiten

Zoals reeds aangegeven in paragraaf 2.2, ontbreekt het ons vanuit de NACE classificatie aan duidelijk cijfermateriaal om de ondersteunende creatieve activiteiten in kaart te brengen. In deze groep gaat het in eerste instantie om de acteurs en actrices die hun diensten leveren aan de Vlaamse audiovisuele sector. Om toch een zekere inschatting te kunnen maken van hun aantal, werd gebruik gemaakt van informatie uit twee alternatieve databronnen: Keynet en Uradex (de Belgische beheersvennootschap van de naburige rechten van de uitvoerende en vertolkende kunstenaars).

Volgens een eerste inschatting (op basis van de cijfers van de Keynet-website in maart en augustus 2009¹⁵; en na het uitzuiveren van dubbele namen) zouden er ongeveer **1.020 Nederlandstalige of meertalige acteurs en actrices** actief zijn in Vlaanderen.

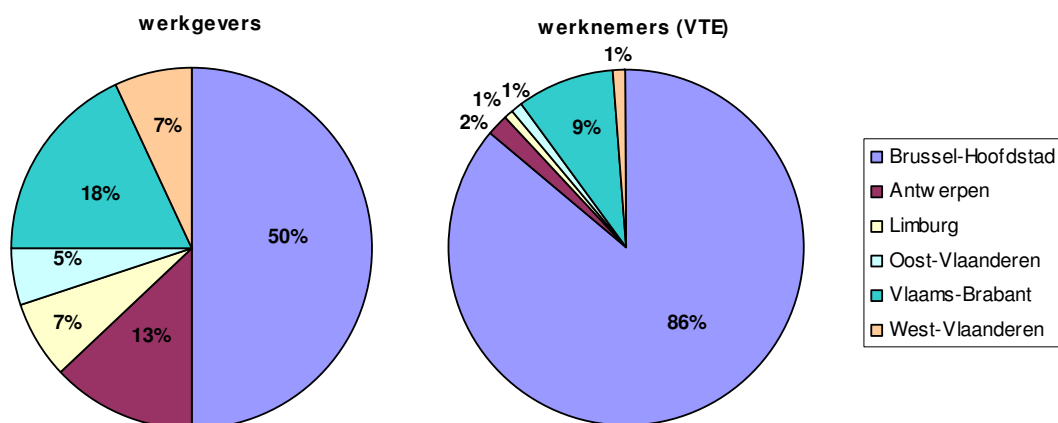
Dit komt qua grootte-orde overeen met de inschatting vanuit Uradex – die inschat dat er ongeveer 3000 acteurs *en artiesten* (met 'artiesten' veel breder gedefinieerd dan enkel acteurs/actrices) binnen de audiovisuele sector actief zouden zijn, waarvan iets meer dan de helft in Vlaanderen zou gevestigd zijn.

¹⁵ De databank van Keynet is recent aan een update onderhevig geweest – waarbij niet-actuele gegevens van de website verwijderd zijn. Hiervoor heeft men alle betrokkenen aangeschreven, waardoor het aantal Nederlandstalige acteurs en actrices na de update bijna gehalveerd is geweest. Onze inschatting (in overleg met de verantwoordelijke van Keynet), is dat het aantal actieve acteurs en actrices) ongeveer halverwege deze beide cijfers ligt. Op het aantal van deze 'gulden middenweg' hebben we dan hetzelfde correctiepercentage toegepast van de huidige databank wat betreft het aantal dubbele namen tussen de categorieën Nederlandstalig – meertalig.

3.6 Omroepbedrijven

In Vlaanderen zijn **40 omroepbedrijven (incl. regionale en thema-omroepen) actief**. Samen stellen zij meer dan **7.000 personen** tewerk. De omroepbedrijven zijn zeer **sterk geconcentreerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**: de helft van de omroepbedrijven zijn er gevestigd – en deze staan in voor meer dan 85% van de werkgelegenheid.

Figuur 11: Verhouding tussen de verschillende Vlaamse provincies wat betreft de tewerkstelling bij de omroepbedrijven

Bron: RSZ

Deze sterke concentratie van werkgelegenheid wordt grotendeels bepaald door de **nationale openbare omroepbedrijven**, die gevestigd zijn in Brussel en samen ongeveer 5.000 personen tewerkstellen. Aan Vlaamse zijde betreft het VRT met 2.813 werknemers¹⁶. Daarnaast zijn bij de Nederlandstalige omroepbedrijven ook de Vlaamse Media Maatschappij (o.a. VTM, 2BE) en SBS Belgium (VT4, VijfTV) goed voor respectievelijk ongeveer 450 en 125 werknemers.

Niet alleen hebben de nationale omroepbedrijven een grote invloed op de concentratie van werkgelegenheid, ook het statuut van de tewerkgestelden is anders. In deze openbare ondernemingen hebben heel wat personeelsleden een ambtenarenstatuut (62%), iets wat onbestaand is in alle andere omroepbedrijven of andere ondernemingen in deze studie.

De grote concentratie in werkgelegenheid bij enkele omroepbedrijven vertaalt zich ook in een belangrijke marktconcentratie. In 2008 hadden de VRT, VMMA en SBS Belgium een gezamenlijk marktaandeel¹⁷ van ongeveer 80%.

¹⁶ We merken hier op dat binnen de VRT een belangrijke groep werknemers ook actief is in de productie van televisieprogramma's (en dus idealiter in de cijfers over 'productie' zouden moeten opgenomen worden). Zie ook par. 3.2.

¹⁷ Op basis van CIM-kijkcijfers (VRM-rapport "Mediaconcentratie in Vlaanderen", 2009)

Tabel 12: Werkgelegenheid in de omroepbedrijven

	VI.G	BHG (Ndl.)	BHG (Fr.)	TOTAAL
Aantal werkgevers	20	13	7	40
Aantal werknemers (VTE)	947	3.913*	2.107*	6.967
Aantal zelfstandige ondernemers	23	1	6	30

*: er is geen exacte informatie over de verdeling van het aantal VTEs in BHG naar voertaal. In deze studie werden ze verdeeld tussen BHG (Ndl.) en BHG (Fr.) volgens dezelfde verhouding als de werkgevers. Hierbij veronderstellen we dat Nederlandstalige en Franstalige werkgevers in BHG dezelfde gemiddelde ondernemingsgrootte hebben.

Bron: RSZ, Belfirst

4 CONCLUSIES

Vanuit een regionaal ontwikkelingsperspectief gaan creatieve sectoren zoals de audiovisuele sector een steeds belangrijker rol spelen. In een economie waar creativiteit en innovatie meer centraal komen te staan, draagt een bloeiende audiovisuele sector duidelijk bij tot het versterken van Vlaanderen's imago als creatieve regio. Maar tot op heden werd het directe economische gewicht van de Vlaamse audiovisuele sector nauwelijks in kaart gebracht op een systematische manier, laat staan haar totale economische impact op de Vlaamse economie. Met deze studie werd alvast getracht om tegemoet te komen aan de eerste vraag (directe economische impact) en een sociaal-economisch profiel van de sector geschetst op een duidelijke, gestructureerde wijze.

Hierbij werd voornamelijk gebruik gemaakt van officiële databronnen, die op regelmatige basis worden geactualiseerd. Dit laat de opdrachtgever toe deze oefening naar de toekomst toe te herhalen indien gewenst, en zo evoluties over de tijd op te volgen op een consistente wijze.

Economisch belang van de sector

Uit de analyse blijkt dat de Vlaamse audiovisuele sector anno 2007 werkgelegenheid genereerde voor minimum 9.550 personen. Bijna 4 op 10 werkenden waren werkzaam in de sector als zelfstandige ondernemer. Ongeveer 850 ondernemingen stelden minimum één persoon tewerk. In deze cijfers is ook de franstalige tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest inbegrepen. Deze bedraagt ca 2000 VTEs. Anderzijds zijn bovenstaande cijfers exclusief de omroepbedrijven, waar ongeveer 4.900 VTEs werkzaam zijn in nederlandstalige ondernemingen. Wanneer we voorzichtigheidshalve stellen dat slechts de helft van de werkgelegenheid bij de omroepen rechtstreeks gerelateerd is aan audiovisuele productie, verspreiding en ondersteunende diensten voor de audiovisuele productie, mogen we concluderend stellen dat de Vlaamse audiovisuele sector instaat voor een **directe werkgelegenheid van minimaal 10.000 VTEs**.

De inschatting van de werkgelegenheid in deze studie betreft een eerder **'voorzichtige' inschatting**, waarbij het resultaat moet gezien worden als een minimumgrens. Verschillende redenen dragen hiertoe bij:

- Sommige groepen van ondernemingen werden niet in de cijfers opgenomen, hoewel we weten dat een bepaald percentage van de tewerkgestelden in deze ondernemingen effectief werkzaam is in de productie van audiovisuele werken.
- Bij de ondersteunende creatieve activiteiten werd enkel een inschatting gemaakt van het aantal acteurs/actrices. Scenaristen, regisseurs e.d. die in de officiële databronnen als kunstenaar (of in nog een andere NACE code) geregistreerd zijn, vatten we niet in onze cijfers.
- Bij de ondersteunende technische activiteiten werden enkel die categorieën van activiteiten opgenomen waarvan we aannemen dat de meerderheid van de ondernemingen het grootste deel van de omzet genereert uit de audiovisuele sector. Dit betekent dat bijvoorbeeld gespecialiseerde cateringbedrijven, transportbedrijven, componisten, visagisten, enz. die hun diensten voornamelijk toeleveren aan de audiovisuele sector niet in de cijfers vervat zitten.
- Momenteel stellen we zeer voorzichtig dat slechts de helft van de werkgelegenheid bij de nederlandstalige omroepbedrijven gerelateerd is

aan activiteiten in de audiovisuele sector, bij gebrek aan meer diepgaand onderzoek over de structuur van de omroepen in deze studie. Dit lijkt ons een zeer voorzichtige inschatting. Verder onderzoek moet uitwijzen welke het reële percentage werkgelegenheid in de audiovisuele sector is.

Methodologische nabeschuiving

Bij de uitvoering van deze studie dienden een aantal belangrijke beslissingen genomen te worden met betrekking tot de scope van de studie en dit om diverse redenen:

- In officiële sectorclassificaties bestaat **geen duidelijk afgebakende definitie** van 'de audiovisuele sector'. De sector bestaat uit een verzameling van verschillende subgroepen. We noemen het een hybride sector. Dit impliceert dat in de eerste fase van het project een duidelijke afbakening noodzakelijk was.
- Een aantal subgroepen zitten **wel vervat in de bestaande NACE classificatie, maar slechts in een grotere groep** dan wat voor deze studie relevant is. Een voorbeeld zijn de ondersteunende creatieve activiteiten, die deel uitmaken van de groep 'beoefening van uitvoerende kunsten'
- De keuze die gemaakt werd om te werken met de NACE classificatie impliceert dat **geen uitspraak kan gedaan worden over de werkgelegenheid op het niveau van beroepen**, maar enkel op het niveau van activiteiten.
- De sector wordt gekenmerkt door een **eerder 'atypische' werkgelegenheid**, met heel wat zelfstandige ondernemers en deeltijdse tewerkstelling. Hoewel via officiële statistieken heel wat van deze 'atypische' werkgelegenheid kan in kaart gebracht worden, blijft het een aandachtspunt bij de interpretatie van de resultaten van de studie.

Ondanks de methodologische bedenkingen en de tekortkomingen in de databeschikbaarheid bij de verschillende officiële data-instanties, menen we dat de studie een duidelijk socio-economisch beeld geeft van de Vlaamse audiovisuele sector. Dergelijke kennis over het socio-economisch profiel van een sector is een noodzakelijke basis voor een goed begrip van het functioneren van de sector en haar rol in de Vlaamse economie, alsook voor het uitzetten van een degelijk beleid ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van de sector zijn. Dit werd ook onderstreept in de eerste beleidsnota van Vlaams Minister Schauvliege (oktober 2009), waar gepleit wordt voor meer duidelijk cijfermateriaal om een beleid 'op basis van feiten en kennis' te kunnen voeren. Met deze studie is alvast een eerste stap gezet voor wat betreft de audiovisuele sector.

5 BIJLAGEN

BIJLAGE 1: De audiovisuele sector in NACE-BEL 2008 (7 digit-niveau)

NACE code	Omschrijving
PRODUCTIE	
59.111.01	Productie en realisatie van speelfilms met een normale lengte of van korte films, in beginsel bestemd voor projectie in bioscopen
59.112.01	Productie en realisatie van films van diverse aard (series, televisiefilms, documentaires, enz.) in beginsel enkel bestemd voor vertoning op de televisie
59.113.01	Productie en realisatie van publicitaire films en promotiefilms, films over technische onderwerpen of over bedrijven, films met educatieve inhoud of voor vormingsdoeleinden, videoclips
59.113.02	Productie en realisatie in speciale laboratoria van teken- of animatiefilms
59.114.01	Productie van televisieprogramma's die niet door het bedrijf zelf uitgezonden worden
59.114.02	Activiteiten van de onafhankelijke productiehuisen
VERSPREIDING	
59.130.01	Distributie (verkoop of verhuur) van bioscoopfilms en video-opnamen aan andere eenheden, maar niet aan het publiek
59.130.02	Activiteiten die aan de filmindustrie verwant zijn: reserveren, afleveren, opslaan, enz.
59.130.03	Uitgave en distributie van films op videobanden bestemd voor het publiek
59.130.04	Beheer van filmrechten en rechten op audiovisuele producties
59.140.01	Vertoning van bioscoopfilms en videobanden in bioscopen, in de open lucht of op andere plaatsen waar filmvoorstellingen mogelijk zijn
59.140.02	Filmclubs
60.200.01	Uitzending van televisieprogramma's, ook indien in combinatie met de productie ervan, door televisiezenders die gesubsidieerd worden door de overheid of door stations die behoren tot de privé-sector
60.200.02	Activiteiten op het gebied van productie en uitzending van televisieprogramma's van regionale en lokale zenders, en betaalnetten
ONDERSTEUNENDE TECHNISCHE ACTIVITEITEN	
<i>Productie-ondersteunende activiteiten</i>	
59.201.01	Maken van geluidsopnamen
59.202.01	Geluidsopnamestudio's
59.209.01	Overige diensten in verband met het maken van geluidsopnamen
90.023.01	Gespecialiseerde beeld-, verlichtings- en geluidstechnieken

---

59.120.01 Voor rekening van derden uitgeoefende activiteiten die aan de filmproductie verwant zijn: nasynchroniseren, speciale effecten, ontwikkelen, monteren, inkleuren, dubben, ondertiteling, enz.

59.120.02 Activiteiten van filmstudio's, inclusief de terbeschikkingstelling van technisch materieel

Verspreiding-ondersteunende activiteiten

18.200.01 Reproductie vanaf een origineel van grammofoonplaten, compactdiscs, banden en cassettes met muziek- of andere geluidsopnamen

18.200.11 Reproductie vanaf een origineel van beeldplaten, compactdiscs, banden en cassettes met films en andere video-opnamen

18.200.21 Reproductie vanaf een origineel van programmatuur en gegevens op schijven, compactdiscs, banden of cassettes

ONDERSTEUNENDE CREATIEVE ACTIVITEITEN

90.011.01 Beoefening van uitvoerende kunsten door zelfstandig werkende artiesten

90.012.01 Beoefening van uitvoerende kunsten door artistieke ensembles

---

BIJLAGE 2: geografische verdeling van de werkgevers per arrondissement*

Provincie	Arrondissement	Productie				Verspeiding		Ondersteunende technische activiteiten					Omroep	TOTAAL	
		59.111	59.112	59.113	59.114	59.130	59.140	18.200	59.120	59.201	59.202	59.209	90.023		60.200
Antwerpen	Antwerpen	3	5	14	14	1	3	0	5	0	0	0	68	4	117
	Mechelen	0	0	1	4	0	2	2	2	0	0	0	16	0	26
	Turnhout	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	12	1	15
Brussel	Brussel/Bruxelles	22	15	68	19	24	10	1	59		1	0	186	20	425
Limburg	Hasselt	0	0	4	4	0	0	0	1	0	0	0	13	3	25
	Maaseik	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	8	0	9
	Tongeren	0	0	1	0	0	2	0	2	0	0	0	3	0	8
Oost-Vlaanderen	Aalst	0	0	3	5	0	2	1	2	0	0	0	1	0	13
	Dendermonde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	4
	Eeklo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gent	1	1	11	6	1	5	0	2	0	0	0	47	1	75
	Oudenaarde	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
	Sint-Niklaas	0	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0	4	0	7
Vlaams-Brabant	Halle-Vilvoorde	2	5	6	8	3	3	0	10	0	1	0	13	4	55
	Leuven	1	1	4	6	0	4	0	5	0	0	0	26	3	49
West-Vlaanderen	Brugge	0	0	2	3	0	2	0	0	0	0	0	13	0	21
	Diksmuide	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	Ieper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
	Kortrijk	0	0	1	1	0	1	0	3	0	0	0	6	0	12
	Oostende	0	0	4	0	0	2	0	0	0	0	0	3	1	9
	Roeselare	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	2	5
	Tielt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
	Veurne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	n.b.	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	Totaal per NACE code		29	28	123	72	29	37	4	92	0	2	0	429	40
Totaal per subgroep		252				66		527					40		

*: De geografische verdeling van de werkgevers is via RSZ enkel beschikbaar tot op het niveau van de provincies. In bovenstaande tabel wordt een eigen inschatting van de verdeling op arrondissementniveau gemaakt. Hierbij vertrekken we van het aantal werkgevers per provincie vanuit de RSZ databank. Vervolgens wordt dit RSZ aantal binnen elke provincie toegewezen aan de arrondissementen volgens de verhoudingen die we in de Belfirst databank (welke wel voor elke onderneming informatie over arrondissement bevat) terugvinden. Bijvoorbeeld: als uit de Belfirst databank blijkt dat in de provincie Antwerpen 50% van de NACE 59.111 werkgevers in het arrondissement Mechelen gevestigd is, wijzen we 50% van het aantal werkgevers uit RSZ (uit Antwerpen en NACE 59.111) toe aan het arrondissement Mechelen). n.b.: niet beschikbaar – in de provincie West-Vlaanderen hebben we voor 2 ondernemingen onvoldoende informatie om deze toe te wijzen aan een specifiek arrondissement.

BIJLAGE 3: inschatting* van de geografische verdeling van de tewerkstelling per provincie

Provincie	Arrondissement	Productie				Distributie		Ondersteunende technische activiteiten					Omroep	TOTAAL	
		59.111	59.112	59.113	59.114	59.130	59.140	18.200	59.120	59.201	59.202	59.209	90.023		60.200
Antwerpen	Antwerpen	7	63	74	234	2	52	0	21	0	0	0	212	106	772
	Mechelen	0	0	5	59	0	34	3	9	0	0	0	50	0	159
	Turnhout	0	0	9	0	0	0	0	0	0	0	0	39	27	75
Brussel	Brussel/Bruxelles	198	46	285	105	200	281	2	278	0	1	0	1658	6020	9074
Limburg	Hasselt	0	0	5	22	0	0	0	1	0	0	0	45	32	106
	Maaseik	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	26	0	34
	Tongeren	0	0	1	0	0	15	0	2	0	0	0	11	0	29
Oost-Vlaanderen	Aalst	0	0	10	26	0	10	4	9	0	0	0	4	0	63
	Dendermonde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	25	36
	Eeklo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Gent	1	3	34	35	3	25	0	9	0	0	0	171	25	306
	Oudenaarde	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	9
Sint-Niklaas	0	0	0	9	0	0	0	9	0	0	0	15	0	33	
Vlaams-Brabant	Halle-Vilvoorde	1	48	21	318	9	65	0	178	0	1	0	52	578	1270
	Leuven	0	10	13	225	0	98	0	101	0	0	0	98	77	622
West-Vlaanderen	Brugge	0	0	7	9	0	5	0	0	0	0	0	57	0	78
	Diksmuide	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
	Ieper	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	9
	Kortrijk	0	0	4	2	0	2	0	12	0	0	0	26	0	47
	Oostende	0	0	11	0	0	5	0	0	0	0	0	13	26	55
	Roeselare	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	4	52	61
	Tielt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
	Veurne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	n.b.	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6
Totaal per NACE code		212	171	483	1047	214	601	9	630	0	2	0	2515	6967	12851
Totaal per subgroep		1913				815		3156					6967	12851	

*: Een exacte verdeling van de tewerkstelling op arrondissementniveau is niet beschikbaar. Deze informatie is enkel beschikbaar op provincieniveau. Wel is de locatie van de ondernemingen gekend op arrondissementniveau. Voor de berekening van bovenstaande tabel werd uitgegaan van de veronderstelling dat alle ondernemingen binnen één provincie even groot zijn. De tewerkstelling binnen één provincie werd aldus toegewezen aan elk arrondissement volgens deze assumptie. Van deze berekeningswijze werd afgeweken voor volgende grote ondernemingen in Vlaams-Brabant die wel exact aan het juiste arrondissement werden toegewezen (zijnde Halle-Vilvoorde of Leuven) volgens hun locatie: Woestijnvis, Eyeworks, Kanakna, Studio A, Outside en de Vlaamse Media Maatschappij.

BIJLAGE 4: geografische verdeling van de zelfstandige ondernemers per arrondissement

Provincie	Arrondissement	Productie				Verspreiding		Ondersteunende technische activiteiten						Omroep	TOTAAL
		59.111	59.112	59.113	59.114	59.130	59.140	18.200	59.120	59.201	59.202	59.209	90.023	60.200	
Antwerpen	Antwerpen	69	24	67	31	19	18	4	103	18	0	0	45	5	403
	Mechelen	16	10	33	7	7	3	2	28	7	1	0	12	4	130
	Turnhout	5	2	13	4	3	2	3	10	9	0	0	11	1	63
Brussel	Brussel/Bruxelles	270	35	137	30	54	32	7	154	27	4	0	75	7	832
Limburg	Hasselt	11	11	41	7	8	4	3	22	8	0	1	13	2	131
	Maaseik	3	1	9	1	1	0	2	7	2	0	2	3	0	31
	Tongeren	5	0	17	2	4	1	1	8	0	0	0	2	0	40
Oost-Vlaanderen	Aalst	8	5	15	1	6	4	2	11	4	0	0	4	1	61
	Dendermonde	7	1	5	2	1	0	1	7	3	0	0	3	1	31
	Eeklo	3	2	6	0	0	2	0	1	1	0	0	0	0	15
	Gent	33	10	57	14	12	3	2	40	19	1	0	27	3	221
	Oudenaarde	0	0	7	2	2	1	0	3	0	0	0	6	0	21
	Sint-Niklaas	4	4	7	4	0	1	0	7	2	0	0	5	1	35
Vlaams-Brabant	Halle-Vilvoorde	51	18	38	16	9	5	1	61	7	0	1	8	2	217
	Leuven	32	30	50	36	5	0	1	86	14	0	0	8	3	265
West-Vlaanderen	Brugge	2	3	19	9	6	3	0	16	5	0	0	7	0	70
	Diksmuide	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	6
	Ieper	0	1	4	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	7
	Kortrijk	1	0	16	2	4	5	0	11	6	1	1	5	0	52
	Oostende	6	1	7	0	3	2	0	2	1	0	0	1	0	23
	Roeselare	1	1	7	0	0	1	0	6	4	0	0	2	0	22
	Tielt	1	0	4	0	1	0	0	3	0	0	0	1	0	10
	Veurne	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3
Totaal per NACE code		528	159	563	169	145	87	29	588	138	7	5	241	30	2689
Totaal per subgroep		1419				232		1008						30	2689